

УДК 330.142.26

Г. Р. Салітра,
аспірант, Національний університет кораблебудування імені адмірала С.О. Макарова

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ПРИЧОРНОМОРЬСЬКОГО РАЙОНУ УКРАЇНИ

Anna Salitra,
postgraduate, National Shipbuilding University named after Admiral S.O. Makarov

IMPROVING THE WORKING CAPITAL MANAGEMENT OF ENTERPRISES ON THE BLACK SEA REGION OF UKRAINE

В статті розглядається економічна діяльність Причорноморського району України в сфері агропромислового комплексу. Висвітлюються переваги та недоліки сільськогосподарської діяльності регіону впродовж останніх 5 років. На основі статистичних даних проводиться аналіз балансу підприємств, що займаються сільськогосподарською діяльністю, мисливством та лісовою діяльністю, процентне співвідношення груп активів та пасивів до загальної структури балансу, а також темпів зростання/скорочення сільськогосподарської продукції регіону впродовж 2009-2013 років. Розкривається суть таких понять, як «оборотний капітал», «оборотні активи», «короткострокові зобов'язання», «довгострокові позики» та «платоспроможність підприємства». Висвітлюються переваги та недоліки моделей управління оборотними активами на підприємстві. Надається обґрунтування необхідності впровадження компромісної моделі управління оборотними активами підприємств на території Причорноморського району України.

The article is based on the economic activities of Black Sea region of Ukraine in the field of agriculture. It highlights the advantages and disadvantages of agricultural activity in the region during the last 5 years. Based on statistical analyzes of balance of companies engaged in agricultural activities, hunting and forestry activities, the percentage of groups of assets and liabilities to total balance sheet structure and rate of growth / decline of agricultural production in the region during 2009-2013 years. It reveals the essence of concepts such as "working capital", "current assets", "current liabilities", "long-term loans" and "solvency". The article highlights the advantages and disadvantages of management models current assets in the enterprise. It provides rationale for compromise current assets management model enterprises in the Black Sea region of Ukraine.

Ключові слова: капітал, оборотний капітал підприємства, ефективність, власний капітал, короткострокові зобов'язання, довгострокова позика, платоспроможність.

Keywords: capital, working capital, efficiency, equity, current liabilities, long-term loan solvency.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день Україна проходить період вдосконалення ринкових відносин, задля яких важливими завданнями стають збереження промислового комплексу та його структурної перебудови, збільшення виробничого та наукового потенціалів своїх регіонів, забезпечення економічного та організаційного розвитку підприємств, а також підвищення ефективності своєї наукової діяльності як на державних, так і приватних підприємств своєї території. Принципове вирішення цих завдань дасть змогу перейти до створення і використання техніки та технології більш високого рівня, прискоривши тим самим зростання конкурентоспроможності держави на зовнішніх ринках.

На жаль, на сьогодні економічна діяльність на території нашої держави залишається у стані дестабілізації, і, незважаючи на існуючу тенденцію до зростання своїх оборотних активів, підприємства, не маючи необхідної стратегії або моделі ефективного управління ними, зводять усі свої результати до мінімуму. В інших випадках відсутність певної стратегії на підприємстві призводить не тільки до скорочення темпів росту його економічної діяльності, але й до скорочення фінансування ним НДДКР, завдяки якому установа або організація спроможні підвищити свої науковий, виробничий потенціал та конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках збуту продукції.

Аналіз останніх досліджень і постановка завдання. Питанням управління оборотними коштами як в зарубіжній, так і у вітчизняній науковій літературі приділялося багато уваги. Значний внесок у дослідження проблем управління оборотними активами підприємств зробили А. Сміт, К. Маркс, І. О. Бланк, С. В. Калабухова, М. Р. Ковбасюк, І. Д. Лученок та інші науковці. Попри зазначених осіб, за останні роки проблемами стратегічного управління оборотним капіталом та формування більш ефективної економічної політики займалися наступні іноземні та вітчизняні вчені:

- Хілл Р.А., який в своїй книзі "Оборотний капітал: теорія та практика" детально розкриває суть поняття «робочий капітал» в контексті обліку і аудиту підприємства та обґрунтовує необхідність його стратегічного фінансового управління, яке спирається на критерій максимального одержання прибутку;
- Девіс Дж. У. та його наукова стаття "Аналіз та розрахунок можливості ефективного управління оборотними активами підприємства", де автор надає методичні підходи до вимірювання стабільності економічної діяльності компанії в залежності від стану її активів;
- Фабозці Дж. Ф. та Дрейк П.П., які в своїй праці "Фінанси: Ринки капіталу, фінансовий та інвестиційний менеджмент" детально розкривають основні інструменти інвестиційної та фінансової політики прийняття рішень на основі математичного аналізу основних економічних показників підприємства;
- Іртішева І. та Гросицька О. із науковою працею "Стратегічні перспективи конкурентоспроможності харчової промисловості в умовах глобалізації", в якій досліджено теоретичну парадигму сутності поняття «конкурентоспроможність», здійснено комплексне дослідження сучасного стану харчової промисловості України та вдосконалено напрямки державної підтримки інтеграції даного виду промисловості до глобального конкурентного середовища;
- Ліпчю Н. та Юрченко Г., які в науковій статті "Моделі управління оборотним капіталом організацій в сучасних умовах" проводять теоретичний аналіз методів управління оборотним капіталом підприємства та надають характеристику стратегіям його фінансування.

Та незважаючи на значну кількість публікацій, що освітлюють окремі аспекти проблем управління оборотним капіталом, малодослідженими питаннями залишаються особливостей, механізмів та факторів, що впливають на здійснення управління оборотними активами підприємства в залежності від діяльності економічного району країни, і вимагають подальшої розробки.

Мета статті полягає у проведенні економічного аналізу сільськогосподарської діяльності підприємств, бухгалтерського балансу та його структури на установах і організаціях, задіяних у сільськогосподарській діяльності регіону, а також розробці заходів щодо вдосконалення управління оборотним капіталом на підприємствах Причорноморського району України.

Науковою новизною статі виступає обґрунтування використання компромісної моделі управління оборотним капіталом задля підвищення конкурентоспроможності підприємств та підвищення ефективності економічної діяльності Причорноморського району України.

Практичне значення отриманих результатів. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення управління оборотним капіталом підприємства, практичне застосування яких дасть змогу більш раціонально використовувати ресурсне забезпечення організацій та стабілізувати їх господарську діяльність в цілому.

Виклад основного матеріалу. Харчова промисловість України є одним із системо утворюючих елементів національної економіки. Сьогодні вона посідає одне із провідних місць в економіці держави, адже частка цієї галузі в загальному обсязі промислового виробництва займає друге місце після чорної металургії і досягає 18-20%.

Така промисловість є стратегічно важливою галуззю, підприємства якої формують продовольчу безпеку країни та забезпечують населення необхідними продовольчими товарами, витрати на споживання яких перевищують 60% загальних грошових витрат населення.

Тому для досягнення стабільного виробництва, високої конкурентоспроможності та економічної ефективності харчової промисловості необхідне постійне оновлення основного та стабілізації оборотного капіталів, що вимагає від підприємств активного пошуку джерел фінансування та створення діючої стратегії розвитку, а від держави – створення сприятливих для цього умов.

Так, обсяги інвестиції основного капіталу харчової промисловості України за 2000-2010 роки на підприємствах зросли в 4,3 рази, а в економіку підприємств харчової промисловості – у 3,8 рази. При цьому серйозною проблемою залишалася диспропорція обсягів ліквідованих та введених в дію основних засобів: за період 2007-2010 років вони відповідно зросли у 3,4 рази та зменшилися на 19,2%. Якщо брати саме Причорноморський район України, то обсяги інвестиції за той самий період у основний капітал у Миколаївській, Одеській, Херсонській областях та АРК відповідно зросли у 8,21, 5,94, 5,97 та 8,65 рази [1, с.55-57].

Для того, щоб проаналізувати ситуацію з оборотним капіталом (а саме оборотними активами підприємств) на території Причорноморського району України, скористаємося даними статистичних звітів Миколаївської, Одеської та Херсонської областей [2,3,4]. Результати розрахунків відображені у табл.1 та табл.2:

Таблиця 1.
Баланс підприємств Причорноморського району України, що займаються сільськогосподарською діяльністю, мисливством та лісовою діяльністю за 2009-2013 роки*

Групи балансу	Період				
	На 1.01.09	На 1.01.10	На 1.01.11	На 1.01.12	На 1.01.13
Активи, тис. грн.					
Необоротні активи	4092862,80	4614335,10	8879559,30	10493511,00	11399062,30
Оборотні активи	4187771,80	4167032,20	9495808,20	13254773,00	15056608,20
Витрати майбутніх періодів	25625,20	29147,00	79196,00	98657,20	122316,80
Необоротні активи та групи вибуття	4,30	8856,60	10752,00	11407,50	10563,90
Баланс	8306264,10	8819370,90	18465315,50	23858348,70	26588551,20
Пасиви, тис. грн.					
Власний капітал	3997529,70	4439182,10	10706595,60	13797152,60	14863023,30
Забезпечення наступних виплат та платежів	57729,50	52119,10	134381,60	173630,30	198389,00
Довгострокові зобов'язання	1628955,00	1583191,30	1856108,20	2254963,80	2464825,60
Поточні зобов'язання	2437840,90	2561858,70	5220455,10	7000709,00	8411539,50
Доходи майбутніх періодів	184209,00	183019,70	547775,00	631893,00	650773,80
Баланс	8306264,10	8819370,90	18465315,50	23858348,70	26588551,20

Таблиця 2.
Структура балансу підприємств Причорноморського району України, що займаються сільськогосподарською діяльністю, мисливством та лісовою діяльністю за 2009-2013 роки*

Групи балансу	Період				
	На 1.01.09	На 1.01.10	На 1.01.11	На 1.01.12	На 1.01.13
Активи					
Необоротні активи	49,27%	52,32%	48,09%	43,98%	42,87%
Оборотні активи	50,42%	47,25%	51,43%	55,56%	56,63%
Витрати майбутніх періодів	0,31%	0,33%	0,43%	0,41%	0,46%
Необоротні активи та групи вибуття	0,00%	0,10%	0,06%	0,05%	0,04%
Баланс	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Пасиви					
Власний капітал	48,13%	50,33%	57,98%	57,83%	55,90%
Забезпечення наступних виплат та	0,70%	0,59%	0,73%	0,73%	0,75%

платежів					
Довгострокові зобов'язання	19,61%	17,95%	10,05%	9,45%	9,27%
Поточні зобов'язання	29,35%	29,05%	28,27%	29,34%	31,64%
Доходи майбутніх періодів	2,22%	2,08%	2,97%	2,65%	2,45%
Баланс	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

*Без урахування Автономної республіки Крим

Як видно з табл.1 та табл.2, валюта балансу впродовж розрахункового періоду постійно зростає: якщо у 2009 році вона складала 8306264,10 тис. грн., то вже на початок 2013 року ця сума збільшилась до 26588551,20 тис. грн. (або у 3,2 рази у відносному значенні), що свідчить про зростання виробничої потужності підприємств регіону.

При цьому, за той самий період необоротні активи підприємств зросли у 2,79 рази, а оборотні – у 3,6 рази. Але, починаючи з 2011 року частка необоротних активів у загальній структурі балансу постійно знижувалась (48,09% - 2011 рік, 43,98% - 2012 рік, 42,87% - 2013 рік), в той час, як частка оборотних активів в загальній структурі балансу зростала та становила 51,43%, 55,56% та 56,63% відповідно у 2001,2012 та 2013 роках. Це свідчить про те, що підприємства даного економічного району, які займаються сільськогосподарською, мисливською та лісовою діяльністю збільшують обсяги виробництва продукції та нарощують свої виробничі потужності, але мають скорочення у матеріально-технічній базі.

Що ж стосується пасивів підприємств, то їх власний капітал у 2013 році зріс у 3,72 рази по відношенню до 2009 року, але, починаючи з 2011 року, втрачав свою частку у загальній структурі балансу підприємств, що каже про втрату їх фінансової незалежності. Поточні зобов'язання підприємств також постійно змінювались: в період з 2009 по 2011 роки їх кількість в загальній структурі балансу зменшилась з 29,35% до 28,27% у відносному еквіваленті. Проте, з 2011 по 2013 роки їх частка в балансі почала зростати та становила на кінець розрахункового періоду 31,64% у відносному або 8411539,50 тис. грн. в грошовому еквіваленті. Тобто, за весь розрахунковий період поточні зобов'язання підприємств збільшилась у 3,45 рази, що свідчить про фінансового стану даного економічного району.

Тепер, на основі існуючих даних розрахуємо чистий оборотний капітал, як різницю між 2-ою групою активів (оборотні активи) та 4-ою групою пасивів (поточні зобов'язання) та темпи зростання/скорочення даних показників. Отримані розрахунки наведені у таблиці 3:

Таблиця 3.
Чистий оборотний капітал підприємств Причорноморського району України, що займаються сільськогосподарською діяльністю, мисливством та лісовою діяльністю за 2009-2013 роки

Показник	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Оборотні активи (тис. грн.)	4187771,80	4167032,20	9495808,20	13254773,00	15056608,20
Поточні зобов'язання (тис. грн.)	2437840,90	2561858,70	5220455,10	7000709,00	8411539,50
Чистий оборотний капітал (тис. грн.)	1749930,90	1605173,50	4275353,10	6254064,00	6645068,70
Темпи зростання/скорочення оборотних активів	-	1,00	2,28	1,40	1,14
Темпи зростання/скорочення поточних зобов'язань	-	1,05	2,04	1,34	1,20
Темпи зростання/скорочення чистого оборотного капіталу	-	0,92	2,66	1,46	1,06

Як показує таблиця 3, величина чистого оборотного капіталу протягом розрахункового періоду залишається завжди позитивною, збільшуючись при цьому на момент 2013 року у 3,8 рази, що свідчить про здатність сільськогосподарських підприємств забезпечити себе необхідними грошовими, трудовими та виробничими ресурсами. Але темп приросту чистого оборотного капіталу, починаючи з 2011 року, скоротився, і становив 1,46 та 1,06 відповідно у 2012 та 2013 роках. Така тенденція може призвести до того, що підприємства будуть постійно втрачати свою фінансову незалежність.

Для того, щоб детальніше описати ситуацію з оборотним капіталом підприємств даного економічного району, розглянемо безпосередньо їх сільськогосподарську діяльність, скориставшись статистичними звітами областей за 2006-2013 роки:

Таблиця 4.
Обсяги реалізації сільськогосподарської продукції підприємств Причорноморського району України у 2006-2008 роках*

Галузь сільського господарства:	Рік	Обсяги реалізації сільськогосподарської продукції, млн. грн.			Всього, млн. грн.
		Миколаївська	Одеська	Херсонська	
Рослинництво	2006	2118,10	3206,20	2474,10	7798,40
	2007	1022,60	1623,70	1799,20	4445,50
	2008	2459,40	3471,90	2969,20	8900,50
Тваринництво	2006	958,10	1461,30	1005,20	3424,60
	2007	880,70	1278,50	1000,80	3160,00
	2008	940,80	1190,40	1022,60	3153,80

*Джерело: [5, с.396]

Таблиця 5.
Обсяги реалізації сільськогосподарської продукції підприємств Причорноморського району України у 2009-2013 роках*

Галузь сільського	Рік	Обсяги реалізації сільськогосподарської продукції, млн. грн.	Всього, млн. грн.
-------------------	-----	--	-------------------

господарства:					
		Миколаївська	Одеська	Херсонська	
Рослинництво	2009	3560,66	3497,90	2994,30	10052,85
	2010	4900,72	6047,99	4280,03	15228,74
	2011	7011,68	7336,21	6338,66	20686,55
	2012	5223,05	5807,28	4296,89	15327,22
	2013	7510,41	8855,05	5857,87	22223,33
Тваринництво	2009	1236,35	1449,97	1332,97	4019,28
	2010	1710,46	1695,38	1613,39	5019,23
	2011	1918,23	1721,95	1729,34	5369,51
	2012	1869,56	1897,97	1803,42	5570,95
	2013	2002,79	2040,29	2532,75	6575,83

*Джерело: [2,3,4]

Як показано у Таблиці 4, найменші обсяги реалізації продукції у галузі рослинництва в регіоні становили у 2007 році (4445,50 млн. грн.), а найбільші – у 2008 році, коли показник дорівнював 8900,50 млн. грн. Що ж стосується галузі тваринництва, то самим продуктивним став 2006 рік, коли обсяги реалізації продукції склали 3424,60 млн. грн., а найменш активним – 2008 рік (обсяги склали 3153,80 тис. грн.). Також, виходячи з отриманих даних, можна сказати, обсяги реалізації всієї сільськогосподарської продукції були максимальними у 2008 році і склали 12054,30 млн. грн., а у 2007 році – мінімальними (7605,50 млн. грн.). При цьому, найактивнішою у створенні обсягів сільськогосподарської продукції та її реалізації стала Одеська область (частка в загальному обсязі складала 39,26%), а найменш активною – Миколаївська (26,49%).

Також, згідно таблиці 5, впродовж 2009-2013 років всі три області в більшості своїй реалізують сільськогосподарську продукцію у напрямку рослинництва (75,31% в середньому до загальної структури обсягів реалізації продукції), ніж тваринництва (24,63% в середньому за розрахунковий період). При цьому, найбільших обсягів реалізації продукції тваринництва досягла Миколаївська та Херсонська області (24,11% та 27,87% відповідно), а в продукції рослинництва – Одеська область (77,29% в середньому). Що стосується даного розрахункового періоду, то найактивнішим видався 2013 рік, коли обсяги реалізації продукції склали 28799,16 млн. грн., а найменш активним – 2010 рік (сума обсягів реалізації продукції складала 20247,98 млн. грн.).

Тепер відповідно до отриманих даних розрахуємо темпи зростання/скорочення обсягів реалізації сільськогосподарської продукції підприємств Причорноморського району України за розрахунковий період (рис. 1):

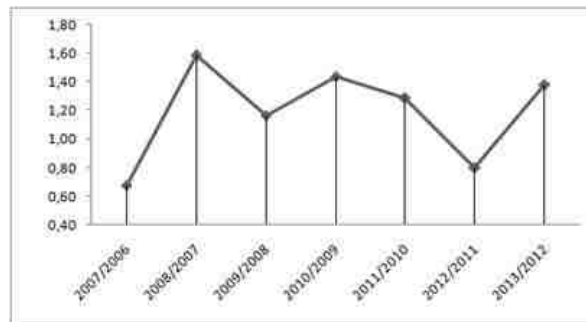

Рис. 1. Темпи зростання/скорочення обсягів реалізації сільськогосподарської продукції підприємств Причорноморського району України за 2006-2013 роки

Отже, виходячи з одержаних результатів, можна побачити, що темпи росту обсягів сільськогосподарської реалізованої продукції періодично змінювались. Так, найбільшу величину цей показник має на кінець 2008 року (1,58), а найменшу – на кінець 2007 року (0,68). Також, в період з 2010 по 2012 рік цей показник постійно зменшувався, склавши при цьому 1,29 та 0,8 відповідно у 2011 та 2012 роках. Це означає, що підприємства мають достатній виробничий потенціал та виробничу потужність, але, за відсутності чіткої стратегії розвитку, періодично їх втрачають, зменшуючи свої шанси на конкурентоспроможність на зовнішніх ринках збуту продукції.

Таким чином, Причорноморський район України має великі перспективи у сільському господарстві та харчовій промисловості взагалі, адже його здатність до створення та реалізації продукції і спроможність нарощувати свої виробничі та трудові потенціали, прискорюючи тим самим темпи зростання обсягів реалізованої продукції, мають високий рівень.

Проте, у даного економічного району спостерігається період дестабілізації, коли темпи росту обсягів реалізації продукції були не тільки меншими за попередній проміжок часу але й скорочували більше, ніж на третину, що каже про невірноважений економічний стан та зменшення виробничих потужностей підприємств.

Також, оборотні активи та чистий оборотний капітал підприємств обраної території завжди мають позитивну величину, але й скорочення темпів зростання, в той час, поточні зобов'язання, незважаючи на сповільнення свого темпу росту, продовжує збільшуватись. Це свідчить про те, що підприємства Причорноморського району України є платоспроможними та фінансово стійкими, але, не маючи певної стратегії, здатної стабілізувати їх економічну діяльність, можуть втратити свою ліквідність і, як результат, свою конкурентоспроможність на зовнішніх ринках збуту продукції.

Тому, задля закріплення своєї платоспроможності та незалежності, а також нарощування своїх потенціалів, підприємствам необхідна така стратегія або модель управління власними активами, яка була б здатна перш за все стабілізувати їх фінансову стійкість та мінімізувати ризик від їх зовнішньої та внутрішньої економічної діяльності.

Як відомо, розвиток будь-якої організації залежить від ефективності її діяльності, на яку впливають різні фактори: ресурсне забезпечення та ефективність використання цих ресурсів; система управління, існуюча всередині цієї організації; багато інших важливих факторів як для підприємства в цілому, так і окремих його функціональних елементів. Результати діяльності будь-якої організації цікавлять як зовнішніх ринкових агентів (у першу чергу, інвесторів, кредиторів, акціонерів, споживачів), так і внутрішніх (керівників організації, працівників адміністративно-управлінських структурних підрозділів). Тому. Вкрай необхідно обирати таку стратегію або модель розвитку та стабілізації економічної діяльності, завдяки якій підприємства будуть здатні підвищити свій виробничий потенціал та зберегти ліквідність своїх активів.

Всі стратегії щодо поліпшення та стабілізації економічної діяльності можуть бути класифіковані за допомогою одного або більше основних механізмів. Як буде показано нижче, кожен з цих механізмів має різний ризик і прибутковість у виробничих відносинах:

- Ліквідація відходів. Цей механізм включає в себе всі стратегії, засновані на скороченні витрат. Спочатку цей механізм, як правило, має низький ризик і пропонує високі нагороди. Наступні спроби скоротити відходи, без деякої кардинальної зміни в бізнес-процесі або інфраструктурі, як правило, стають менш вигідними та більш ризикованими;

- Зміна правил гри. Цей механізм включає в себе всі стратегії, засновані або на зміні пропозиції, наданої споживачам, або пристосуванні до самого ринку. Зміна правил гри може запропонувати найвищі нагороди, але і самий високий ризик;

- Підвищення надійності. Цей механізм включає в себе всі стратегії, спрямовані на забезпечення процесів працювати послідовно та з максимальною продуктивністю. Як правило, відносини ризик-винагорода для підвищення надійності знаходяться між двох попередніх стратегій.

Часто, найбільший ризик у реалізації стратегії надійності пророкує вплив системи. Наприклад, якщо ненадійне обладнання стає більш надійним, чи збільшиться потужність виробництва? Тож існують відповідні механізми фінансової політики прийняття рішень, які можуть точно передбачити результат діяльності підприємства та зменшити ризики від неї [6, с.32-34].

Як зазначалося раніше, оборотний капітал, залежно від конкретних умов господарсько-фінансової діяльності, може змінювати свій об'єм, але ніколи повністю не залишає організацію. Не випадково в економічній літературі колишніх років оборотні кошти нерідко уподібнювалися крові в живому організмі. Подібно кровообігу, в результаті якого відбувається безперервний обмін речовин, оборотні кошти циркулюють по всіх підрозділах організації, створюючи умови для безперервного процесу виробництва.

Але додаткове нарощення оборотних коштів має певні обмеження. Зростання оборотного капіталу виправдане, якщо він супроводжується активізацією продажів, а отже, зростанням прибутку. При оптимальному рівні оборотного капіталу прибуток досягає свого максимуму, але подальший невиправдане зростання оборотних коштів буде призводити до надлишкового вивільнення активів, надлишкової ліквідності, бездіяльним засобам, додатковим витратам по їх обслуговуванню, що спричинить зниження прибутку. В умовах недостатнього обсягу оборотного капіталу виробнича стабільність не може підтримуватися належним чином, звідси - можлива нестача коштів, збої в роботі і, як результат, низька прибуток або її відсутність.

Тому, найбільшою мірою в ситуації, яка склалася на підприємствах Причорноморського району України, що займаються сільськогосподарською діяльністю, відповідає компромісна модель управління поточними активами (рисунок 2):

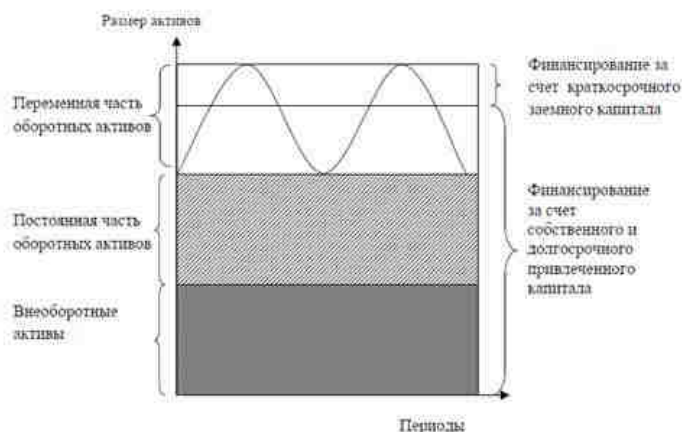

Рис. 2. Компромісна модель управління оборотним капіталом підприємства

В даному випадку необоротні активи, системна частина поточних активів і половина вільної частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами. При такій політиці підприємство в окремі моменти часу може мати зайві поточні активи, що негативно позначається на розмірі прибутку. Однак таке положення може розглядатися як плата за підтримання ліквідності на належному рівні [7, с.11].

Таким чином, розмір оборотних активів підприємства Причорноморського району України буде залежить від обсягу виробництва, сезонності, тривалості виробничого циклу, транспортної доступності, тобто, стане більш гнучким до умов та факторів, які склалися на даній території. Крім того, на величині оборотних активів позначається надійність функціонування систем постачання і збуту.

При цьому, при постійному обсязі короткострокових грошових зобов'язань буде рости частка оборотних активів, фінансованих за рахунок власних джерел і довгострокового позикового капіталу, то в цьому випадку буде підвищуватися фінансова стійкість компанії, але знижуватися ефект грошового важеля і рости середньозважена ціна капіталу в цілому (тому що процентна ставка по довгостроковим позиках у силу більшого їхнього ризику вище, ніж по короткостроковим позиках).

Висновки. На сьогоднішній день харчова промисловість, а також сільське господарство Причорноморського району України можуть суттєво забезпечувати зростання ВВП країни та одну із провідних позицій на ринку продуктів харчування на світовій арені.

Але сучасні проблеми, які виникли через нераціональне використання своїх оборотних коштів, що створює базу для перегляду і переорієнтації всієї ресурсної політики і пріоритетних напрямів розвитку регіону. Тому основним напрямком соціально-економічного розвитку на даній території повинно стати впровадження такої моделі управління оборотними активами на підприємствах, яка була б здатна стабілізувати його економічну діяльність, підвищити виробничий, трудовий потенціал, а також збільшити та закріпити фінансову стійкість, ліквідність та конкурентоздатність організацій на внутрішньому та зовнішньому ринках реалізації продукції.

Виходячи з отриманих результатів, найоптимальнішим рішенням для Причорноморського району України стане впровадження компромісної моделі управління оборотним капіталом, переваги якої полягають у досягненні більш-менш рівноваги, при якій підприємство займає проміжну, "центристську" позицію, поточні активи становлять приблизно половину всіх активів компанії, а період оборотності оборотних коштів має усереднену тривалість. У цьому випадку і економічна рентабельність активів, і ризик технічної неплатоспроможності знаходяться на середньому рівні.

Така політика управління оборотними коштами являє собою компроміс між агресивною моделлю, адже вибір відповідних джерел фінансування оборотних активів в остаточному підсумку описує співвідношення між рівнем ефективності використання капіталу й рівнем ризику фінансової стійкості і платоспроможності компанії.

Література.

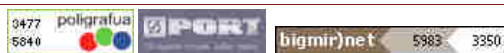
1. Іртищева І., Гросицька О. Стратегічні перспективи конкурентоспроможності харчової промисловості країни в умовах глобалізації / І.О. Іртищева, О.С. Гросицька. – Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2013. – 175 с.
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Миколаївській області. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Херсонській області. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua>.
5. Іртищева І. Інноваційне оновлення агропродовольчої сфери Причорноморського регіону: проблеми теорії та практики / І.О. Іртищева. – К.: КНЕУ, 2010. – 412 с.
6. Hill A.R. Working Capital Management: Theory and Strategy / R. A. Hill. – USA: Harvard Business Review, 2013. – 49 с.
7. Модели управления оборотным капиталом организаций в современных условиях [Електронний ресурс] // Научный журнал КубГАУ. – 2012. - №76. – с.11. – Режим доступу до журналу: <http://ej.kubagro.ru/2012/02/pdf/06.pdf> (13.10.2014). - Назва з екрану.

References.

1. Irtysheva, I. and Hrosytska, A. (2013), "Strategic perspectives competitiveness of the food industry in the country in the context of globalization", Design and Printing, Nikolayev, Ukraine.
2. The official website of the Main Statistical Office in Nikolayev (2014), available at: <http://www.mk.ukrstat.gov.ua> (Accessed 13 October 2014).
3. The official website of the Main Statistical Office in Odessa (2014), available at: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> (Accessed 13 October 2014).
4. The official website of the Main Statistical Office in Kherson (2014), available at: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua> (Accessed 13 October 2014).
5. Irtysheva, I. (2010), "innovation of the agro-food areas of the Black Sea region: problems of theory and practice", KNEU, Kyiv, Ukraine.
6. Hill, A.R. (2013) "Working Capital Management: Theory and Strategy", Harvard Business Review, Massachusetts, USA.

7. Lipchii, N. and Yurchenko, A. (2012), "Models of working capital management organizations in modern conditions", *Scientific journal of the KSUA*, [Online], vol.76, available at: <http://ej.kubagro.ru/2012/02/pdf/06.pdf> (Accessed 13 October 2014)

Стаття надійшла до редакції 15.10.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"